

16 sönd. efter tref.

Predikan i Osby kyrka, 23 sept 2007

”Döden och livet”

Luk 7:11-17

Därefter begav sig Jesus till en stad som heter Nain, och hans lärjungar och mycket folk följde med honom. 12 Just som han närmade sig stadsporten bars det ut en död. Han var ende sonen, och hans mor var änka. En stor skara människor från staden gick med henne. 13 När Herren såg henne fylldes han av medlidande med henne och sade: "Gråt inte." 14 Sedan gick han fram och rörde vid båren. Bärarna stannade, och han sade: "Unge man, jag säger dig: Stig upp!" 15 Då satte sig den döde upp och började tala, och Jesus överlämnade honom åt hans mor. 16 De fylldes alla av fruktan och prisade Gud och sade: "En stor profet har uppstått bland oss" och: "Gud har besökt sitt folk." 17 Detta tal om honom spred sig i hela Judeen och landet där omkring.

De flesta forskare är överens om att djuren inte är medvetna om att de ska dö. Det har visserligen spekulerats en del om att elefanter skulle ha någon slags rudimentärt dödsmedvetande men det krävs att man gör ganska spekulativa tolkningar av elefantens beteende för att man ska tro det.

Nej, vi människor tycks vara ensamma om denna insikt: att vi är dödliga varelser. Någon psykolog har sagt att den mest genomgripande mentala förändring som en människa genomgår, gör hon redan i 4-års-åldern. Då går det för första gången upp för henne att hon en dag ska dö. Denna insikt påverkar oss sedan resten av livet, även om vi försöker låta bli att tänka på det. Och det kanske vi lyckas med också i långa tider, särskilt när vi är unga, och nuförtiden så är vi ju unga ganska länge.

Ändå så tror jag att denna dödsfruktan ligger under ytan och styr väldigt mycket av våra val. Väldigt mycket forskning och resurser läggs på att försöka skjuta upp åldrandet. Och en mening som man ganska ofta hör är: "Man lever bara en gång" och så köper man den där sommarstugan eller reser jorden runt på semester. Det gäller att passa på, att leva i nuet för man vet ju aldrig hur länge det varar.

Vad ska vi då säga om detta? Är människors dödsfruktan osund på något sätt? Hade det varit bättre att vi varit som djuren, som går omkring obekymrade tills de blir uppätta av något annat djur?

Nej, för det finns en sak till som skiljer oss från djuren. Vi människor är inte skapade för att dö, det var inte tänkt så från början. Döden är alltså något onaturligt för oss, även om vi ofta säger motsatsen. Därför är det faktiskt inte så märkligt med att vi ibland känner ångest inför åldrandet

och döden. Vi bär alla på en längtan att livet inte ska ta slut. Alla människor längtar efter att leva. Ja, även gamla eller sjuka som säger sig längta efter döden, längtar egentligen efter liv. Också de som har självmordstankar, alla längtar vi efter livet. Den som säger sig länga efter döden, är i verkligheten trött på tillvaron, så som den ser ut just nu med sjukdom, ångest och lidande. Det är lidande man vill bli fri ifrån, inte egentligen livet. För vi är alla gjorda för livet och för att längta efter livet.

Det är väldigt svårt att rent evolutionsmässigt förklara varför vi människor fruktar döden och varför vi har denna inneboende evighetslängtan. För på vilket sätt skulle detta gagna artens överlevnad? Enligt evolutionsteorin är ju döden något naturligt, ja rent av ett nödvändigt instrument för att utveckla arten; de starkaste överlever på de svagas bekostnad. Vi lever och dör och sen är det inte mycket mer med det. Ändå har vi denna obändiga längtan efter livet inom oss. Varifrån kommer den?

Vi har inte själva makten över döden, även om vi med olika medicinska hjälpmedel kan skjuta upp den ett år eller så. Och om ingen annan har denna makt så är vi människor de mest beklagliga varelser på jorden. Djuren är ju i alla fall lyckligt ovetande om detta, vi har förmågan att tänka på det men inte göra något åt det.

Om det nu finns en Gud och han vill göra något för att hjälpa oss så måste ju detta med döden ingå i hans räddningsplan. Och här kommer jag in på dagens evangelietext.

Jesus var alltså på väg in i en stad som hette Nain och möter ett begravningsfölje på väg till kyrkogården som låg strax utanför stadsmuren. Den döde var ende sonen till en kvinna som redan var änka. Och i en kultur där barnen var pensionsförsäkringen så förstår vi ju vilken katastrof detta innebar för hennes försörjning, förutom att ha förlorat sitt enda barn.

När Jesus såg detta så fylldes han av medlidande med henne och när han uppväckte ynglingen så var det av barmhärtighet mot kvinnan.

Vi kan ju stanna upp lite och fundera över hur sannolikt detta var. Var det verkligen så att Jesus gjorde pojken levande, kanske var han bara skendöd. Det är naturligt att komma med invändningar, det måste ju helt enkelt vara för bra för att vara sant.

En ofta förekommande myt är att människor skulle vara mer godtrogna förr. De trodde ju på häxor och troll och allt möjligt. Det kanske stämmer men å andra sidan så tror ju vi på en massa annat humbug trots vår upplysta tid.

Men människor förr var lika noggranna som vi med att avgöra om en människa verkligen var död, och de visste lika bra som vi att en död människa bara inte blir levande igen.

Det som skedde var något enastående och det är också kanske därför som denna berättelse bevarats i 2000 år så att vi kan läsa om det idag. För vad blev reaktionen hos folk? Jo de fylldes av fruktan och prisade Gud. Fruktan betyder inte rädsla utan att den känsla av vördnad som infinner sig när vi står inför det Heliga.

Folk begrep att Gud var med Jesus, ja kanske han rent av var Gud. "Gud har besökt sitt folk" var ju budskapet som spred sig i hela området. De förstod att Jesus inte var en vanlig människa, och hade nu Jesus inte verkligen uppväckt pojken så hade reaktionen knappast blivit som den blev.

Jesus besestrar alltså döden. Genom att uppväcka pojken så demonstrerar han att han personligen är Guds räddningsplan för oss. Visserligen så besegrade han döden bara temporärt den här gången. Ynglingen blev levande men han skulle ju dö småningom igen. Den slutliga segern var ännu inte inne. Den segern skedde när Jesus dog men uppstod igen ifrån det döda.

Rubriken för denna söndag är ju "döden och livet". Alltså först döden och sedan livet. Normalt kanske vi tänker oss den omvända ordningen, vi lever ju först och sedan dör vi. Men för en kristen är det faktiskt inte så. Så länge vi lever här på jorden så lever vi sida vid sida med döden. Så fort ett barn föds börjar så börjar det också åldras. Döden kommer vi inte ifrån här. Men det som vi kallar döden är för en kristen en metamorfos, en övergång till Livet med stort L. Jesus död och uppståndelse bildar mönster även för vår död och uppståndelse på den yttersta dagen. Vår okuvliga evighetslängtan har alltså ett svar. Det finns en förklaring till varför vi värjer oss mot åldrande och död. Men förklaringen är också att vi inte behöver kämpa emot, eller försöka fly heller för den delen. Gud har ju besökt sitt folk, Jesus har besekrat döden en gång för alla.